

מלבי"ם פרשת דברים

דברים פרק א, ט

(ט) וְאָמַר אֲלֵכֶם בְּעֵת הַהוּא לֹא־אוֹכַל לְבַדִּי שְׂאֵת אֶתְכֶם:

מלבי"ם דברים פרק א

(ט) ואמר אלכם בעת ההיא, עתה בא להוכיח שלא היה לזה שום עכוב מצדו, וכמו שפי' הרי"א שהקמת השופטים ושרי אלפים ושרי מאות היה כדי להנהיג את הצבא בעת מלחמת כנען, וכתב שמ"ש ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, פי' אנשי מלחמה, כמו ויקצוף משה על פקודי החיל, כי צבא וחיל הם שמות נרדפים עיין שם בארך. והנה כבר בארתי בפ' יתרו, **שמ"ש וישמע משה לקול חותנו ויעש כל אשר אמר אין פירושו ששמע ויעש תיכף דהא יתרו בא קודם מ"ת ומשה לא מינה השופטים תיכף רק בסוף השנה**, רק ששמיעה לקול אינו מורה קבלת הדברים שע"ז יאמר שמע בקול בב' השמוש, רק פי' **שנכנסו דבריו באזניו והתבונן במ בינה**. ולדעתי קיים קצת דבריו תיכף שמבואר שגם בעמדם בחורב היו להם סנהדרין וב"ד לכל שבט ושבט כמ"ש במ"ש סוף סדר משפטים ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה עד אשר נשוב אליכם שצוה שישבו לשפוט את העם, וכן במעשה העגל כתב ויעמוד משה בשער המחנה דהיינו במקום מושב הסנהדרין שישבו בשער, ואמר אח"כ עברו ושובו משער לשער במחנה, שר"ל על בתי דינים של כל שבט ושבט, רק שלא מינה עליהם שרי אלפים ושרי מאות כמ"ש יתרו, **רק לבסוף עשה ככל אשר אמר ר"ל למנות עליהם שרי אלפים ושרי מאות וכו' שזה היה כשרצו ליסע מחורב לכנוס לא"י**, כי באמת א"א שיהיה משה השופט בעצמו לכל העם שהלא יש משפטים הרבה שצריכים ב"ד של עשרים ושלושה כמו ד"נ ודיני מכות ויש שצריכים סנהדרין של ע"א, כמ"ש בריש סנהדרין, **רק שכל עת שישבו בחורב באו רוב המשפטים של דיני ממונות אל משה בעצמו שהיה יחיד מומחה**, ועצת יתרו היה שיבחר אנשי חיל וישים אותם שרי אלפים ושרי מאות, וידוע ששרי אלפים ושרי מאות הם ממונים על צבא מלחמה בכ"מ, לא המיוחדים למשפט שהם יהיו זקני עיר ועיר, רק כי באשר על המלך וכן על השופט הכללי היה מוטל שני דברים כמ"ש ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם מלחמותינו, וכמ"ש ואשר יוציאם ואשר יביאם כמש"פ שם, כי באשר השופט הכללי והמלך בידם העוז והמשרה יש לו כח להעמיד הדין על מכונו בחזקת היד, כן יעץ לו יתרו ששרי החיל שימנה על צבא המלחמה הנכונים לכנס לארץ שהם שרי האלפים והמאות הם יהיו ג"כ השופטים את העם, אולם באשר לא נסעו מחורב לכנס לארץ עד סוף השנה לא מינה משה עליהם שרי אלפים ושרי מאות לצבא מלחמה ולכן לא מינה שופטים ג"כ, כי היה די בסנהדרין של השבטים ובמשה לבדו, **כי בהיותם בחורב לא היה להם דברי ריבות ומשפטים אחר שלא היו להם בתים ונחלת שדה וכרם שיפלו עליהם משפטים ולא משא ומתן**, כי כלם אכלו את המן עמר לגלגלת, ואם קרה ביניהם ריב קטן לרוב התפשרו ע"י ב"ד של השבט שזה מינה תיכף, ולכן לא עשה תיכף כעצת יתרו, **אמנם כאשר הודיע להם ה' שיסעו מהר חורב לרשת את הארץ, אז ראה משה שצריך למלאות כל דברי יתרו אם שימנה שרי אלפים ושרי מאות ממונים על הצבא, ואם שיתן להם העוז והמשרה ג"כ לשפוט את העם**, כי כאשר יכנסו לארץ וירשוה יפלו ביניהם דברי ריבות בכל שעה בחלוקת הארץ ובנחלות ובמשא ומתן שיעסקו בו בבואם לארץ, ואז א"א שילכו כלם למשפט אל משה או אל ב"ד של השבט כי יהיו העם נפוצים בעריהם לא מקובצים כמו שהיו במדבר, ובא"י מצווים למנות שופטים בכל עיר ועיר וע"כ הקדים משה אז למנות עליהם שרי אלפים ושרי מאות פקודי החיל למלחמה ושהם יהיו ג"כ השופטים, ועז"א ואמר אלכם בעת ההיא לא אוכל לבדי שאת אתכם, שמושג משא בהרחבה כולל כל מה שישא האדם ויסבול, בין נשיאת דברים כבדים שהוא משא אל הגוף, בין נשיאת דברים הגיונים שהם לטורח על הנפש, כי משה נשא עד הנה כל עניניהם: